

Büyük Depremler, Uzmanlara Göre ‘Şanssızlık’

Son iki buçuk ay içinde meydana gelen, büyüklüğü 7 ve 7'nin üstünde olan depremlerin sıklığı pek çok kişinin dikkatini çekti. 7,4 büyüklüğündeki 17 Ağustos İzmit Depremi, Türkiye’de 20 bine yakın cana mal oldu. Benzer büyüklükteki depremler kısa aralıklarla Yunanistan’da, Tayvan’da ve son olarak da ABD’nin Los Angeles kenti yakınlarında meydana geldi. Los Angeles dışında, önceki depremler de, Türkiye’deki kadar olmasa da can kaybına ve önemli hasara yol açtı.

Ancak uluslararası deprem uzmanları, büyük depremlerin bu sıklığında yadırganacak bir şey olmadığını, hatta bu yıl Dünya’yı sarsan bu depremlerin sayısının ortalamasının altında bulunduğunu söylüyorlar. Uzmanlara göre bunların yoğun yerleşim alanlarını vurması, yalnızca bir "şanssızlık."

Ancak aynı uzmanlara göre bundan sonra da şansımız pek açılmayaca-

cak. Çünkü zaman içinde depremlerin sayısında bir artış görülmemesine karşın, Dünya’nın nüfusu sürekli artıyor. Daha da kötüsü, bu nüfus patlamasının anlamı, giderek artan sayıda insanın, çoğunlukla kıyılarda olan deprem bölgelerine yerleşmesi.

5 Ekim tarihli New York Times gazetesinde yer alan bir makalede görüşlerini açıklayan uzmanlar, önlem alınmazsa depremlerin daha da büyük yaralar açması kaçınılmaz olacak diyorlar. Yapılacak şey, nüfuslarına her yıl milyarlar eklenen onlarca büyük kentin sağlamlaştırılması.

Columbia Üniversitesi’nin Lamont –Doherty yerbilimleri araştırma merkezi deprem uzmanlarından Klaus H. Jacob’a göre, "Dünya giderek kalabalıklaşıp zenginleştikçe, dolayısıyla yapılaşma ilerledikçe, giderek daha yüksek binalar yapıldıkça, uygarlığımızı destekleyen altyapı yaygınlaştıkça, riskin de yükselmesi kaçınılmaz."

ABD Yerbilim Araştırmaları Kurumu (USGS) jeofizikçilerinden John Boatwright da, "Dünya’nın pek çok yerinde çılgınca bir yapılaşma süreci yaşıyoruz; aslında ucuz kurtulmuş sayılırız" dedikten sonra, yaşanan felaketlerin ilerisi için bir uyarı olarak değerlendirilmesi gerektiğine işaret ediyor.

Colorado Üniversitesi deprem uzmanı Roger Bilham’a göre önümüzdeki 25 yılda birçok megapol büyük depremlerin darbesini yiyecek ve "en az üç milyon kişi bu depremlerde yaşamını yitirecek".

Bilham, ancak böylesine büyük felaketlerin, Dünya’yı depreme dayanıklı yapılar konusunda ciddiye almaya zorlayabileceği görüşünde.

"Dünya’yı Anlamak" adlı kitabın yazarı ve ABD Ulusal Bilimler Akademisi eski başkanlarından Frank Press, felaketli tarihine işaret ederek kendisini en çok düşündüren kentin Tokyo olduğunu belirtiyor ve 1923 yılında Japon başkentini vuran depremin 143 000 can aldığını hatırlatıyor.

Ancak uzmanlar, bir yandan da yeryüzünün dinamizminin, yanardağların, depremlerin ve sürekli hareket halindeki tektonik levhaların, kırılan, ufalanan kayaların, gezegenimizin yaşanabilir bir yer olması için gerekli olduğunu vurguluyorlar. Press, "Levha tektoniği olmayan bir gezegen, ölü bir gezegendir" diyor.

<http://www.discovery.com/news/archive/news990928/brief2html?ct=37fa0158>

Can Kurtaran Kriko

Japon bilim adamları, deprem sonrasında kritik saatlerde yıkıntı altında kalanları kurtarmak için son derece basit ama güçlü bir hava krikosu geliştirdiler. Havalı krikolar bilinmeyen araçlar değil. Bunlarla ağır yükler kaldırılabilir. Tek kusurları, bunların şimdiye kadar ayakta çalıştırılıyor olmalarıydı. Nedeni, pompalama işlemini yapan kişinin çabucak yorulması. Oysa yeni krikoyu kullanan kişi, yorulmadan

önce üç kat fazla pompalama yapabiliyor. Düzenek son derece basit. Bir hava pompası, uzunca bir volan kayışıyla bir bisikletin arka tekerleğine bağlanıyor. Dolayısıyla da çok daha çabuk şişiyor ve çok daha ağır yükler kaldırabiliyor.

Tokyo Teknoloji Enstitüsü araştırmacılarından Atou Kitagawa, aracın beş tona kadar yük kaldırabildiğini söylüyor.

New Scientist